

LA PUBLICITAT

REDACCIÓ I OFICINES
PASSEIG DE GRACIA, 34. BAIXOS.—TELÈF. 1451-A.

BARCELONA, divendres 10 de novembre de 1922

TALLERS D'IMPRESSA
CARRER DE BARCELONA, 11. 1.º.—TELÈF. 1451-B.

EDITORIAL

El nacionalista i regionalista

Fou N'Enric Prat de la Riba qui assenyala, amb una justesa i una profunditat insuperables, la diferència essencial que hi ha entre el regionalisme i el nacionalisme. I fou ell qui, publicant fa prop de vint anys el seu llibre cabdal "La nacionalitat catalana", posà fi a l'etapa regionalista del catalanisme i inaugurà l'etapa nacionalista. El senyor ordenador de Catalunya llança aleshores les croses del mot tímido, que ja no expressava el contingut de l'ideal català. I així el rètol de la Lliga passava a ésser un record històric.

Dos del moment que En Prat de la Riba va declarar d'una manera explícita, pública i solemne que el seu grup polític, un temps acollit al rètol regionalista per raons de tàctica i de conveniència, era en veritat nacionalista, es feu renúncia dels avantatges secundaris que hi pogués haver en l'ús del dit rètol poc exacte. Nosaltres comprendrem fins a cert punt l'ús constant d'aquesta denominació, amb l'intent d'atraure aquells elements d'un catalanisme incipient que podrien esferir-se davant la rotunditat del mot "nacionalista". Però la cosa que no comprenem és la barreja i l'ús indistint i alternatiu de les dues denominacions. Si la Lliga, els seus homes i els seus òrgans es diguessin sempre regionalistes, i res més que regionalistes, tindrien alguna valua les raons que en pro d'aquest nom ha allegat recentment "La Veu de Tarragona". Però ben sovint es donen a ells mateixos la denominació de nacionalistes; i això no solament entre els catalans. En Cambó, en un discurs pronunciat temps enrera al Congrés espanyol, feta una franca declaració de nacionalisme i anomenava les coses per llurs vers noms.

En aquestes condicions, quina pot ésser la utilitat de la persistència d'una denominació arcaica? Si es volgués realment facilitar l'atracció dels elements als quals esmenta encara el nom de nacionalista, caldria que els elements de la Lliga no usessin mai aquesta denominació. En realitat, així com el mot "regionalista" és impròpiament aplicat a persones majors d'edat, no resultaria, en el fons, que la barreja dels dos mots, més que a raons de tàctica, obeeix a un íntim esperit de confusió i d'insinceritat? I aquesta confusió no serà verament un vici espiritual, sense cap explicació objectiva?

Però la cosa més important no és pas la dualitat de denominacions a la Lliga Regionalista. Major importància té, evidentment, l'efectiva dualitat d'ideologies i de tendències. Hi ha hagut sempre a la Lliga, barrejades però no foses, la fracció regionalista i la fracció nacionalista. I aquesta convivència d'esperits divergents en una agrupació patriòtica no correspon a la situació actual del moviment català.

Potser sigui veritat que en l'estat present de Catalunya i d'Espanya hi hagi encara un marge d'actuació per als homes autènticament regionalistes. En aquest cas seria lògic que els regionalistes autèntics formessin un agrupament separat, propi, per l'estil de la Unió Monàrquica Autonomista, que avui és una ombra, i que podria convertir-se en una realitat amb l'ingrés dels homes de la Lliga que per motius ideològics o de tàctica creguin convenient l'adopció de l'ideari i dels procediments regionalistes.

Quan nosaltres establim la divisió fonamental entre el nacionalisme i el regionalisme, no ho fem portats per cap odi a la Lliga, que no havem sentit mai. Però l'absència de rancúnia sistemàtica no implica la renúncia a censurar aquells fets concrets que constitueixen un dany a la causa de Catalunya o a les prerrogatives de la llengua catalana. Una major claredat en les denominacions i una major lleialtat en les campanyes polítiques, farien un gran bé a la nostra causa patriòtica. Es per això, i no per motius de competència política, que nosaltres marquem la distinció.

Volem creure que aquestes explicacions hauran convençut a "La Veu de Tarragona" de la noblesa de les nostres intencions. D'altra part, havem de remarcar a aquest distingit col·lega que ens atribueix afirmacions inexactes quan diu que nosaltres separàvem quasi antagònics la riquesa i l'ideal i que rebutgem tot allò que vingui de Madrid, fins els carrils i les carreteres. Ni el text ni el sentit de les nostres paraules permeten aquesta interpretació absolutament arbitrària. La nostra tesi és que no s'ha de sacrificar l'ideal a la riquesa, ni s'ha de contribuir a l'enfortiment de l'Estat espanyol sense la prèvia garantia d'un mínim de llibertat per a Catalunya. Quin patriota pot contradir aqueixes afirmacions?

ALS ESTATS UNITS

La derrota dels republicans

No cal anar massa depressa a establir afirmacions d'ordre general. Dels darrers fets de la política estrangera, alguns periòdics i alguns polítics n'han dedut la conseqüència que el món es troba dins un període de reacció conservadora. Els més recents fets invocats per a provar aquesta afirmació són la pujada al poder dels conservadors anglesos i el cop d'Estat feixista a Itàlia. Léon Daudet publicava dies enrera a l'"Action Française" un article en el qual feia remarcar els èxits de la reacció a l'Occident europeu i parlava de l'enfonsament universal de la política esquerrista.

Però heu's a veure que ara ens arriben les primeres notícies de les eleccions nordamericanes. I aquestes acusen la derrota del partit republicà, que als Estats Units representa precisament la tendència conservadora. Recordem que amb ocasió d'unes anteriors eleccions al Nord Amèrica, el diari de Madrid "La Epoca" utilitzà el resultat favorable als republicans com a prova de l'avenç de les doctrines conservadores en l'actual període històric. Si "La Epoca" i Léon Daudet no acuden al recurs del síl·labet, es veuran ara una mica amonats per a donar el resultat de les eleccions nordameri-

canes una interpretació compatible amb llurs generalitzacions excessives.

Això no vol dir que no sigui un fet la reacció conservadora en alguns països, ni que no hi hagi una certa tendència general a la reificació d'anteriors il·lusions populars, especialment dins la classe obrera. Però la història ens demostra que poques vegades es produeixen corrents únics i constants. El moviment polític i moral del món està format per un conjunt de corrents diversos i de vegades contradictoris, que s'influïxen mútuament i produeixen sovint resultants que desorienten als amics de les teories simplistes.

Tampoc volem dir que les eleccions nordamericanes, que han donat una victòria — no molt grossa — als demòcrates, tinguin un sentit exclusivament polític. Als Estats Units les eleccions estan relacionades més que en lloc amb els factors externs a la política. Ara mateix sembla que la causa principal de la derrota republicana està en la "lleiseca" que prohibeix el comerç i la venda de begudes alcohòliques. Els electors contraris a la llei seca han votat, no pas per raons ideològiques, ans bé per raons fisiològiques o comercials. Cal notar també que d'un

CARNET DE LES LLETRES

Epistolaris

Allò que per tot arreu es mirat com una branca interessantíssima de la producció literària, a Catalunya guairebé no s'ha fet encara. Ens referim a les edicions d'epistolaris de grans homes.

No hi ha escriptors, poetes, homes de ciència, les lletres dels quals ens revelarien un caire viu de la llur personalitat? A l'home se li ha acudit l'interès d'un recull epistolari maragallà, per exemple. Quanta passió i quantes trajectòries crítiques no ens descobrirem!

L'interès d'un epistolari és el de la seva valor psicològica. En una carta hi ha, moltes vegades, més humanitat que en un llibre. Un epistolari ben triat valdria més que cent assaigs biogràfics, per dar-nos idea d'un home.

Quantes vegades no hem sentit a dir, quan algú fa una crítica objectiva de l'obra d'un poeta o d'un polític desaparegut? Ah, si hi haguéssim parlat! Un epistolari podria, saltant el temps, dur-nos la veu i l'altè personal del gran home.

L'Institut d'Estudis Catalans, amb l'edició de les lletres de Mil·li i Penantals, ha iniciat una bona obra. Tant de-ho nasques en nosaltres la curiositat i el desig de conèixer els catalans assenyats que foren.

No hi fa res que algun cop ens defraudés la prova. No sempre fóra possible reconèixer, escampats per ci per là, els bocins d'una ànima. Altres vegades aquesta ànima no ens diria res de nou. Però quina joia, si entre les compilacions epistolars que es fessin, hi aparegués una llum tan clara com la que creua en les lletres d'amor, de Tomàs Carlyle, posem per cas!

SHIP-BOY

—L'Editorial Catalana publicarà immediatament un llibre de narracions de Prudenci Bertrana i la novel·la simbòlica de Josep Lleonart "El canó errant".

—L'escriptor Pierre Ronquette, crític agut i fi conxorxidor de la nostra literatura ha publicat a l'"Eclair" un article sobre Josep Carner.

ENQUESTA A L'ENTORN DELS JOCS FLORALS

El poeta Rossin Lluch opina: "Un jurat complint la seva missió de la menys honorable guisa possible i uns poemes aportant el rebuig de la seva inspiració, es presenten un bell dia a celebrar una festa poètica repartiment de premis, lectura de poemes premiats davant d'un públic escuït que tant se li en dona, compost de famílies de les donzelles de la cort d'amor i de parents i amics de qualque indígena que hi té premi. Hi ha uns premis que poden ben dir que estan a l'altura. Quan no són els tant temuts objectes d'art frívols, retinents, bíbelos que no han fet altra cosa en sa desoladora vida que anar de poeta en poeta, són recompenses en metàl·lic, que quasi mai arriben a la mèdica suma de 25 pessetes, per tal que, havent-hi més premis, hom faci més contents i agratis. El jurat té molts compromisos i demà, el jutge serà poeta aspirant i l'avui poeta, s'assuït entre els jutges. L'escena en vida o vil·la qualsevulla on s'hagi pogut entabanar quatre senyors a atorgar premis.

D'altra banda, els Jocs Florals, i són flor d'un dia. El més sovint se celebren aquella esmena escuradissa d'un programa de festa major. No agraden; la gent, amb tota la raó, més s'estima veure una sortida o anar a escoltar l'òpera que faran al casino dels senyors. Han contribuït cap-los a l'evident descàndid del poeta català entre els catalans.

Jo crec que, amb bona voluntat però, tenen adreçat, com moltes de les calamitats dels homes. Goso a sostenir que tot seria només cosa de llevar-los el càrrec de claudesme que els acompanya. Els poemes es refien que ningú s'assabentaria ni cap crític no comentaria què hi ha guanyat. —Altres fora si s'haguessin de veure públics sempre els poemes premiats; i els crítics, aleshores, hi diguessin la seva sense embuts ni miraments per un tal o un tal altre.

Aquesta missió publicadora la podria complir una societat constituïda a l'efecte, o bé un organisme ja existent adaptat-s'hi. Hena aquí el meu sincer parer.

quant temps ençà, s'accentua als Estats Units la tendència a votar contra el partit que és al Poder. Així les eleccions presenten més aviat un caràcter negatiu. Votar en favor dels demòcrates vol dir, en realitat, votar contra els republicans. En aquestes condicions, l'oposició té un marge de preferència per als electors.

A. BOVIRA I VIRGILI

Es ja una vella cançó que al nacionalisme català, merced a la seva generosa integritat patriòtica, se'l combatí des de la dreta i des de l'esquerra, la qual cosa, però, no impedeix que els mateixos que l'acusen de reaccionari o de liberal es posin d'acord en l'atac, oient més o menys claudesme en el mateix pecat que censuren.

Trats diversos brunzen ara en l'ala dreta. Amb una simultaneïtat xispiosa, diaris dretistes d'aquí i de fora ataquen "Acció Catalana" i "LA PUBLICITAT" —que no podien menys de menèixer el tracte consueviduàri que es dona al Nacionalisme— per suposades impromissions en les esferes de governament eclesiàstic.

Referint-se coherentment al cas de Tortosa, diu el "Diari de Lèrida" que el senyor bisbe d'aquella diòcesi, en prohibir l'ús del català en les sessions capitulars, no s'ha oposat per res a la defensa de la causa de Catalunya, ni ha intentat intervenir en la vida ciutadana i política d'aquella comarca, tractant-los simplement com a capitulars i exercint sobre ells un acte de govern al qual té perfecte dret. Nosaltres no diem que el bisbe de Tortosa hagi intervingut en la vida política dels canonges d'aquella Seu, però sí que ha atacat llur dignitat patriòtica, i això és molt més greu, i que ha inferit una ofensa a la llengua catalana. En sortir nosaltres i d'altres entitats nacionalistes a la seva defensa, no ens fiquem en el governament eclesiàstic dels fidels tortosins, sinó que exercim simplement un dret natural, anterior i superior a tot dret positiu, ni que fos l'eclesiàstic: el dret a la vindicació de l'idioma propi. Es que creu el confrare lleydat que un bisbe en el seu regim diocesà pot prescindir de tot dret i conculcar tot respecte? On és l'autoritat positiva, per alta que sigui, que pugui dispensar-se del respecte al Dret natural? Es que ho podria fer el mateix Papa? Invocar el costum! Un costum introduït pel poder civil, i algunes vegades "manu militari", fa menys d'un segle per odi a la llengua del país! Contra aquesta veritable intromissió, no hi ha cap protesta? Que hi ha capitulars no catalans! Qui no veu que això és consagrar amb l'altíssima autoritat episcopal un pretext insultant per a la llengua catalana, com si ella hagués d'emmudir a casa seva, a la sola presència d'un representant de la raça dominadora? Contra aquesta intromissió de l'autoritat eclesiàstica, que hauria de servir una augusta altesa d'esperit, en les qüestions que afecten a la dignitat de Catalunya, tenim dret a protestar i protestarem sempre, que no perquè l'autoritat d'un bisbe sigui de dret diví, està autoritzada per a prescindir dels més legítims afectes dels seus governats.

El mateix confrare lleydat empenh la defensa del seu propi bisbe, al·legant un seguit de disposicions eclesiàstiques per tal de fonamentar la seva coneguda conducta envers els "Pomells" de Lleyda. Nosaltres no som canonistes, ni ens volem ficar a interpretar canons ni decisions apostoliques, però volem fer notar que l'esperit dels "Pomells de Jovenut" és de temps conegut de tot Catalunya i fins beneït per alguns prelats i pel mateix Papa, perquè es pugui al·legar ara un desconeixement i justificar una suspensió de permís. Si els Pomells tenen un mal esperit, o un esperit de dubtosa ortodòxia, per què no els condemnem o sotmetem a una revisió teològica? Per què els deixen estendre tan ràpidament? Per què permeten que tants cònsuls en siguin directores o consiliaris?

I aquell eixabuc de disposicions que a demostrar que només es poden beneir les banderes d'entitats amb estatuts aprovats per l'autoritat eclesiàstica, ha pensat bé la mà més o menys solennement ungida que les ha enfilades a la censura que encloenen? El senyor cardenal-arquebisbe de Tarragona, que envia un delegat seu per a beneir la bandera d'uns Pomells de Reus, el senyor bisbe de Barcelona, que beneï personalment la de la Mancomunitat, oferta pels catalans d'Amèrica, tant i tants altres prelats que han beneït o deixat beneir innombrables banderes de Pomells, de Sometents, de Gromis, de Jovenuts, de Nacionalistes, de Roquetes i Centres Juvénils, etc., hauran d'afanyar-se a sincerar la llur patriò-

tica i prudentíssima conducta davant la censura més que implacable del senyor bisbe de Lleyda. El mateix doctor Miralles no ha deixat beneir banderes i banderons de Sometents i fins la de la Jovenut Nacionalista de Borges Blanques? No deu ésser pas tan clares aquelles disposicions. El que queda ben clar és que quan hi ha entremig la voluntat prèvia de denegar un permís, es filtrem i alambinem subtilment i amb exquisits escrúpols totes les disposicions possibles per tal de donar una aparença de legalitat a allò que respon de fet a motivacions molt distintes.

Aj "Correo Catalán", que també ens titlla d'irreverents i d'heretges, poques paraules. El bon confrare del carrer de Banys Nous entendrà fàcilment, repassant la seva història, que el favor que els bisbes de Catalunya haurien d'agrair més al Nacionalisme català és el de no haver-los compromès, fent-se un "partit catòlic" més. Els conflictes que això els hauria reportat entre el Govern, a qui en certa manera deuen, si més no, deferència, i el poble català, a qui deuen els oficis paternals de llur alt ministeri, els poden endevinar pensant en aquells que els promoueren els partits antidinàstics de la dreta. Tot moviment catòlic d'oposició al règim és un cau de raons per a la jerarquia eclesiàstica en un país regit pel sistema concordatari. Qui no recorda els blasmes que el propi "Correo Catalán" estampà contra digníssimes autoritats eclesiàstiques, blasmes tan forts, que alguna vegada provocaren de part del seu propi Pastor limitacions imposades a la seva lectura, que si no arribaven a la condemna-

ció, certament se'n cremaren? A algun prelat li costà la vida; a d'altres, la fama. El bisbe Urquiza, tan benemèrit de l'Església barcelonina; el cardenal Sancha, el digníssim cardenal Rampona, una de les glòries més pures de l'Església del segle XIX, són noms que despertem encara en la memòria de molts catòlics d'avui records dignes de gran planyença. I sense mirar tan enrera, no fa pas tant de temps—la tinta és encara fresca—que el mateix "Correo Catalán" féu el buit a aquella avorlada Gran Campanya Social, promoguda per tot l'Episcopat espanyol, i encara les orlles dels anticlericals es regalen amb el record dels alegris, gons reverents per als prelats, amb què el diari sí-dient catòlic acollí el seu fracàs. No és de tal gent el qui hem de rebre lliçons de reverència a les autoritats eclesiàstiques.

Nosaltres, o més ben dit, els nombrosíssims catòlics que hi ha entre nosaltres, no volem reproduir aquelles lamentables lluites bizantines entre "integros", "carlitzas" i "mestizos", que tan vergonyosament ombregon el catolicisme espanyol del segle passat, però no podem renunciar a la defensa dels drets de Catalunya sempre que els sagrats atributs del Pastor d'ànimes degenerin fins a convertir-se en armes ofensives contra la cosa que entre les terrenals estimem amb més pur entusiasme.

F. M.

Converses filològiques

Alguna vegada havem vist escrit autèntic en lloc de auto en l'acceptació de automòbil. Mudar auto en auto és, en veritat, una massa entel·la en la tasca de l'eliminació de la o final. Metre, faure, producte, cilindre, sexe, en lloc de metro, fauno, producte, cilindre, sexe, són perfectes. Cap mot d'origen erudit no ha d'acabar en o en català; la o final ha d'ésser, en aquests mots, inexorablement suprimida o reemplaçada per e. Però en auto la o no és una desinència castellana que correspongui a tal o tal desinència llatina o grega; auto és una forma abreujada de automòbil, com guilo ho és de guilògram. Com diem guilo i no guil, hem de dir auto i no autè.

Una altra cosa és auto en expressions com auto de fe i el dia de autos. Però aquest autè no s'adoba mudant la o en e; en aquest mot no és la o solament que és castellana, sinó la u; auto no és més català que auto. Per auto de fe, les anties deien afe de fe. Quan a la traducció de auto en llenguatge jurídic, els tècnics ens en podrien dir alguna cosa.

F. FARRA

Full de dietari

Lliçons de coses

Un cablegrama aparegut adés en els diaris ens ha fet saber que el 31 de novembre desembre a dotze hores de la nit, a tot de campana, amb una mena de substitució per l'anglès a les illes Filipines.

Això no és pas un cop de sentit. És el coronament d'una evolució hàbil i conduïda o potser fàcilment conduïda. Jo no m'he assabentat de cap resistència tràgica ni tan sols dramàtica. Els filipins han passat de l'esperança a l'esperança sense gaire traspàs. Adhuc hi ha tones que les classes cultes han acceptat el canvi amb una franca alegria.

Si nosaltres tinguéssim el mal gust d'aprofitar les adversitats lingüístiques d'Espanya per a fer el plaça, en aquest moment ens deixaríem anar com qualsevol domèstic del Sr. Luca de Teua. Però no ens volem deixar anar.

Nosaltres en tenim prou amb retrocedir el cas de Filipines perquè ningú no ens di la caducitat de les coses humanes. Els pobles no canvien d'idioma com de canina. D'acord. Els catalans som al món per a palesar-lo. Però els pobles, com els individus no són insensibles a la suggestió de les cançons netes i gentilment tallades. Els filipins la conquesta espanyola els imposa una canina millor que la que portaven, certament, però no una canina de primera qualitat. Fa uns anys Nordamèrica els ha començat mig a oferir i mig a imposar la seva excel·lent canina anglo-saxona. Posats a triar entre dues peces, igualment estranyes a llur tarannà, han triat la que vesteix més.

Es natural. Nosaltres en una situació semblant faríem el mateix.

Sortosament els catalans ens trobem posseïnt una canina pròpia més o menys rebregada per l'incúria d'altri, però amb un teixit abundant i esplendit.

La nostra qüestió és més clara que l'alguia.

CARLES SOLDEVILA

L'art català a Holanda

Inauguració de l'exposició de Gruninga

Gruninga, 9.—A les onze del matí, sota la presidència de l'alcalde, s'ha efectuat la inauguració de l'Exposició d'Art Català, a la Societat de Pintura.

El president de la Societat ha pronunciat un parlament de salutació als artistes catalans. L'alcalde, en un eloqüent parlament de benvinguda, ha donat les merces a la ciutat de Barcelona.

El delegat de la Junta d'Exposicions de Barcelona té ha contestat agraint la cordial acollida que s'ha fet als artistes catalans.

El delegat català ha estat obsequiat amb un àpat.—Elias.

UN PLEBISCIT

Salisbury (Rodèsia), 9.—El plebiscit celebrat a Rodèsia per a saber si el país desitjava ésser incorporat a la Unió Sudafricana o bé formar un estat independent, ha donat el següent resultat: 8.774 vots a favor de la constitució d'un Estat separat, i 5.989 vots a favor de la incorporació a la Unió.—Havas.

LA QÜESTIO DE LA BAIXA DEL FRANC — OPINIO D'UN FINANCIER AMERICÀ

París, 9.—El financer americà Charles Michel, que ha fet una enquesta per alguns països d'Europa, ha declarat a un redactor del "New York Herald", que la baixa del franc és purament passatgera.—Havas.

EL QUE EN DIU EL "TIMES"

Londres, 9.—El "Times" atribueix la nova baixa del franc: Primer, a la mala collita que ha obligat a França a efectuar considerables compres de cereals a l'estranger; segon, al resultat negatiu de les discussions de Berlín, però sobre tot al mal estat de la situació financiera de les principals nacions d'Europa.—Radio.

EL DESCANS DOMINICAL PER A LA PREMSA FRANCESCA

París, 9.—A la Cambra de Diputats la Comissió del Treball ha continuat la seva enquesta sobre la proposició de M. Guibal, tendent a assegurar el benefici del descans dominical als periodistes.

La Comissió ha oït a M. de Veinadot, secretari general de la Confederació d'Obrers Intel·lectuals, i als senyors Frantz, Mario, Reihel, Schiller, Sernel i Bourbon, representants de les associacions de periodistes.—Havas.